

1. Waarden van de Energietransitie

Gemeente loop voorop en straal uit dat je trots bent op de energietransitie

Advies 1.1

Titel: Waardenkader voor beleid en adviezen energietransitie

Samenvatting advies voor peilende stemming.

We willen een toetsingskader bestaande uit waarden om de plannen over de energietransitie aan te kunnen toetsen. Door kernwaarde in een kader te formuleren kan snel gekeken worden of plannen uitgevoerd kunnen worden. De kernwaarden zijn: maatschappelijk draagvlak, realistisch haalbaarheid (financieel, juridisch & technisch), uitvoerbaarheid en toekomstbestendigheid.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Bij de energietransitie spelen verschillende en soms strijdige belangen. Dat vraagt om een kader om plannen aan te toetsen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

We willen een toetsingskader bestaande uit waarden om de plannen over de energietransitie aan te kunnen toetsen.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Door kernwaarden in een kader te formuleren kan snel gekeken worden of plannen uitgevoerd kunnen worden. De kernwaarden zijn: maatschappelijk draagvlak, realistisch haalbaarheid (financieel, juridisch & technisch), uitvoerbaarheid en toekomstbestendigheid.

Stap 4: wanneer in de tijd

Het kader direct vaststellen en regelmatig herijken.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Het kost aanvankelijk meer tijd, maar voorkomt schade en bespaart onnodige kosten op termijn.

Advies 1.2

Titel: De gemeente als rolmodel

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

De gemeente onderneemt wel actie, maar dat wordt niet altijd uitgedragen /gezien. Niet iedereen voelt zich aangesproken of wordt bereikt met betrekking tot energietransitie.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

We willen deel uitmaken van een bredere beweging, mijn gemeente loopt voorop en maakt mij enthousiast om te investeren en duurzaam en circulair. Dan weet ik dat mijn inspanningen nut hebben en dat we dat op een solidaire manier doen voor alle inwoners van Leiden.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

- Op gemeentelocatie duurzaamheid stimuleren (verminderd energieverbruik/vegetarische lunches/materiaal gebruik digitaal/fysiek)
- Er mag in de gemeente alleen reclames aangeboden worden die voordoet aan de kernwaarden van de energietransitie.
- Bij aanbesteding van (ver)bouwprojecten houdt de gemeente zich aan energietransitiedoelen en draagt dat uit.
- De gemeente bewijst dat ze de energietransitie belangrijk vindt door aanwezig te zijn bij burgerinitiatieven.
- De gemeente is transparant over de mogelijkheden en actuele ontwikkelingen met betrekking tot de energietransitie richting haar burgers.

Stap 4: wanneer in de tijd

Na burgerberaad grotere zichtbaarheid van de gemeente als rolmodel.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Je creëert draagvlak en draagklacht doordat ik als burger e/of ondernemer weet waar ik aan toe ben en deel uitmaak van het groter geheel.

Advies 1.3

Titel: Leiden durf!

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

We zien dat er geen centrale coördinatie is van en voor burgers, gemeente en andere partijen (ondernemers en kennisinstellingen) die gezamenlijk de energietransitie uitvoeren/uitstralen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Leiden durft het aan: Leiden durft een leidende rol te nemen door innovatie en initiatieven de ruimte te geven.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

We willen dat bereiken door de ruimte binnen gemeente/ambtenaren om innovaties te onderzoeken die toepasbaar zijn in de stad. Maak een denktank van kennisinstellingen, burgers en ondernemers.

Stap 4: wanneer in de tijd

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Advies 1.4

Titel: Leidse variant van Outlook2050 is gelijk aan expertiseteam energiesysteem.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

In Leiden missen we een positief gezamenlijk beeld over/van de energietransitie.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

We willen graag een Leidse variant op het nationale rapport Outlook2050 (is een positieve visie van experts hoe Leiden er in 2050 uit kan zien). Rapport te zien op internet.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

We willen dat bereiken door gemeente en denktank op te laten stellen.

Stap 4: wanneer in de tijd

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

2. Laagdrempelig

Maak het elke burger en MKB'ers gemakkelijk om mee te doen

Advies 2.1

Titel:

Energieloket: Informatie toegankelijk voor iedereen

Stap 1:

De huidige informatievoorziening is onvoldoende bereikbaar en te versnipperd, daardoor vinden inwoners het lastig om te weten waar ze terecht kunnen en om in actie te komen. De gemeente laat hierdoor kansen liggen om bewoners te betrekken bij de energietransitie.

Stap 2:

Wij willen dat de informatievoorziening in zake de energietransitie voor ALLE bewoners van Leiden laagdrempelig toegankelijk is, daarbij rekening houdend met de verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld huurders of kopers, studenten, per wijk). Zie advies van subgroep 3.4.5.

Stap 3:

Er moet een centraal toegankelijk informatiepunt in het gemeentehuis of in het Level gebouw komen dat overzicht houdt over lopende initiatieven en mogelijkheden met betrekking tot verduurzaming. Dit centrale loket voorziet ook in een telefonisch spreekuur en/of fysieke afspraak mogelijkheden. Het is van belang dat er zowel offline als online informatie beschikbaar is. Wij bevelen aan om een website en een app te ontwikkelen. Ook moet er zorg gedragen worden voor voldoende aanspreekpunten op wijk niveau.

Stap 4:

Op korte termijn moet er een breed bereikbaar energieloket worden ingericht dat toegankelijk is voor alle Leidenaren en het overzicht houdt over alle mogelijkheden in het kader van de energietransitie. Op langere termijn moet de continuïteit van de informatie op alle kanalen worden gewaarborgd, de informatie moet actueel blijven.

Stap 5:

Personeelskosten voor de bemensing van de loketten, kosten voor bouw van app, website.

Advies 2.2

Titel: Gedragsverandering door doelgerichte communicatie.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

We zien Leidenaren die niet weten waarom verduurzaming nodig is.
We zien Leidenaren die niet weten hoe verduurzaming mogelijk is.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

We willen dat zoveel mogelijk Leidenaren zich bewust zijn van de noodzaak van en mogelijkheden tot verduurzaming. We vinden dit belangrijk, want hoe meer Leidenaren meedoen hoe sneller de transitie zal verlopen.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

- Inventariseren doelgroepen
 - Hoe bereiken we ze? wat ervaren de verschillende doelgroepen als probleem?
 - Informatievoorziening
- Al deze dingen moeten per doelgroep toegespitst en afgestemd zijn:
- Informatiebijeenkomsten (moskee/buurthuis/kerk)
 - Langs de deur --> gratis spullen
 - Brochures verschillende talen
 - Filmpje/animatie, sociale media/rolmodellen
 - QR-code, posters
 - Leidse evenementen (3 oktober, kermis)

Stap 4: wanneer in de tijd

Per eind 2024 = 50% van de Leidenaren heeft kennis van energiemaatregelen.
Per eind 2025 = 100%
Per eind 2026 = 50% van de Leidenaren heeft een x% minder energieverbruik per huishouden.
Per eind 2027 = 100%
Onderzoek door en uitkomsten uitvoeren.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Geld voor ontwikkeling communicatiemiddelen. Tijd/energie/geld vrijwilligers personeel.
Persoonlijke financiën en klimaatimpact opbrengsten; mensen bewustwording.

Advies 2.3

Titel: *Van ontgroening naar vergroening: ook studenten kunnen energie besparen*

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Bij particuliere studentenhuizen hebben studenten vaak weinig inzicht in hun energieverbruik en de kosten daarvan. Zij voelen zich niet altijd individueel verantwoordelijk voor het energiegebruik. Besparen levert ze niet altijd direct een financieel voordeel op, omdat besparen geld (materialen) kost en ze betalen soms al een inclusieve prijs voor huur en energie. Bovendien zitten studenten vaak tijdelijk in hun kamer en zijn ze erg afhankelijk van de huisbaas.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Dat ook studenten bewuste keuzes gaan maken teneinde energiebesparing te realiseren.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Het aanbieden van simpele oplossingen en adviezen, die gratis zijn. Het verstrekken van eerste hulp bij tocht en kou in de vorm van materialen zoals tochtstrippen, radiatorfolie, Ledlampen, kozijnfolie en de handleidingen.

Bij het bereiken van de studenten kan gedacht worden aan de onderwijsinstellingen, sociale media, de Abri's, het OV, de EL CID-week, studentenverenigingen en een voorfilmpjes in de Leidse bioscopen.

Stap 4: wanneer in de tijd

As soon as possible (ASAP!). De gemeente kan en moet direct aan de slag.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

- Kosten: materialen en informatievoorziening
- Baten: energiebesparingen, comfort verhogen en jonge mensen bewust maken van het belang van een duurzame, groene leefwereld

Advies 2.4

Titel: Het aanbieden van energiebesparende producten via de voedselbanken energie armoede tegen te gaan.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen
Aanleiding/probleem in kaart brengen
Energicarmoede onvermogen tot verduurzamen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen
Aanbieden gratis (gesubsidieerd door de overheid) pakket voor alle groepen waar energiearmoede op van toepassing is.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem
Laagdrempelig aanbieden van een pakket met energiebesparende hulpmiddelen. Energie fixers inzetten bij diegene die niet zelf energiebesparende hulpmiddelen kunnen aanbrengen/installeren.

Stap 4: wanneer in de tijd
Deze maatregelen kunnen met onmiddellijke ingang geïmplementeerd worden.
Effect op korte termijn: Mensen uit de kou houden.
Effect op lange termijn: Energiearmoede zoveel mogelijk tegen te gaan en bestrijden voor Co2.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?
Kosten: De materialen en de info-voorzieningen.
Baten: Energiebesparingen, comfort verhogen en mogelijk neveneffect bij minder draagkrachtigen het bewust worden van hun mogelijkheden tot verduurzaming en bijdrage Co2 uitstoot.

Advies 2.5

Titel:

Het ontzorgen van mkb's bij de energiebesparing

Stap 1:

Niet alle ondernemers hebben tijd en ruimte zich er in te verdiepen hoe ze energie kunnen besparen binnen hun onderneming.

Stap 2:

Het doel is dat het mkb meer dan op dit moment het geval is gaat bijdragen aan energiebesparing en Co2 reductie zowel voor de bedrijven in de stad en bedrijfsterreinen.

Stap 3:

De gemeente moet de ondernemers bijstaan bij het realiseren van bovenstaande doelen door:

- Gratis advies op maat
- Delen van energie doormiddel van energieplatformen o.a.. Het bevorderen op bedrijfsterreinen en waar mogelijk clusters in de binnenstad
- Helpen met subsidie aanvragen en leningen
- Communicatie zou moeten verlopen via platformen voor ondernemers zoals; Economie071, ondernemers van Leiden, Biz
- Ondernemers stimuleren zoveel mogelijk te besparen met als incentive "de wisselbokaal" voor de meest duurzame onderneming.

Stap 4:

Op korte termijn: de gemeente stelt een ambtenaar aan die kan vergeren als direct aanspreekpunt voor de mkb's op het gebied van energietransitie.

Op lange termijn: dat zoveel mogelijk ondernemers meedoen en hun ondernemingen zoveel mogelijk verduurzamen met energiebesparende maatregelen.

Stap 5:

De kosten zijn de personeelskosten voor de ambtenaar die als contact persoon fungeert. Opbrengst dat de ondernemers in de toekomst energie zuinig kunne opperen en dat binnen Leiden als geheel de Co2 drastisch omlaag wordt gebracht.

3. Regie op de energie

Gemeente Leiden draagt zorg voor duurzame collectieve voorzieningen

Advies 3.1

Titel:

Gebruik aquathermie en geothermie bevorderen

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

- We moeten van het gas af
- We willen niet afhankelijk zijn van externe commerciële partijen
- Er is nu te weinig keuzevrijheid aan warmtebronnen

Stap 2: doelen/ambities opstellen

- We willen meer diverse warmtebronnen
- We willen beter gebruik maken van wat er op lokaal niveau beschikbaar is
- Zodat we minder afhankelijk zijn van commerciële partijen
- Minder gevoelig zijn voor prijsschommelingen

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

- We willen gemeentelijk onderzoek naar de verschillende warmtebronnen in de stad

Stap 4: wanneer in de tijd

- Op korte termijn willen we gemeentelijk onderzoek naar de beschikbare warmtebronnen in de stad
- Wijkspecifieke lokale oplossingen realiseren op de middellange en lange termijn om aan de vraag te voldoen

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

- De kosten voor het onderzoek zijn onoverzichtelijk
- Het levert een grote diversiteit aan warmtebronnen op
- Het levert meer betrokkenheid van de burgers op

Advies 3.2

Titel: Meer zonnepanelen op de grote daken

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Nog niet alle grote daken in Leiden worden gebruikt voor zonnepanelen. Vanwege monumentale panden is dit niet overal mogelijk en bieden grote daken uitkomst. Op het moment dat de daken in kaart gebracht zijn, moeten deze worden voorzien van zonnepanelen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Er moeten meer zonnepanelen op leidse daken komen. Afhankelijk van de ligging van het dak kan het overschot van de opgewekte energie gebruikt worden voor de omliggende (woon)wijk. Zo wordt zonne energie toegankelijker, ook voor mensen zonder eigen dak.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeente moet voor 2025 in kaart hebben gebracht welke grote daken geschikt zijn voor zonnepanelen en de eigenaren hiervan benaderd hebben. De gemeente werkt vervolgens samen met de dak eigenaren om de in kaart gebrachte daken te voorzien van zonnepanelen. De gemeente neemt de regie in het onderzoek naar de drempels die de dakeigenaren ervaren bij het plaatsen van panelen. De gemeente zoekt passende oplossingen, bijvoorbeeld subsidies, aanpassing van wettelijke kaders of afspraken met dakeigenaren.

Stap 4: wanneer in de tijd

Inventarisatie van de daken moet voor 2025. Plaatsen van zonnepanelen moet zsm, maar voor ieder dak moet individueel beoordeeld worden hoe snel de zonnepanelen geplaatst kunnen worden.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

De kosten hiervan zijn tijd (overleg en onderzoek), plaatsingskosten en eventuele subsidie kosten en investering vanuit de eigenaar. Wie deze kosten gaat dragen is afhankelijk per dak. Dit kan bijvoorbeeld de dakeigenaar, omwonenden of de gemeente zijn. Zo zorgen we uiteindelijk voor meet groene stroom in Leiden. Ook levert het een imago boost voor de deelnemende bedrijven (dakeigenaren).

Advies 3.3

Titel: Bio based bouwen

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Bio based bouwen is bouwen met natuurlijke grondstoffen en het wordt nog te weinig ingezet bij nieuwbouw.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Sterke reductie van CO2. Bio based bouwen geeft het voordeel dat inhoud en opslag mogelijk is van 60%.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeente stimuleren om grondstoffen te gebruiken bij nieuwbouw en renovatie die terug gaan naar de natuur (recyclen).

Stap 4: wanneer in de tijd

Vanaf heden.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Eventueel subsidie voor bio based bouwen/overheid?

Advies 3.4

Titel: Groene leefomgeving als DOEL!

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

- het bevorderen van groen/biodiversiteit is nu geen beleidsDOEL.
- Leiden is een versteende stad
- grote projecten verdringen groen/ biodiversiteit
- Bewoners moeten strijden voor (behoud) van groen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

- De gemeente voert regie op gezonde balans tussen verstening en groen, bijvoorbeeld bij nieuwbouw en herinrichting
- Minimaal 30% meer groen dan nu binnen 10 jaar

Belangrijk voor co2 reductie en kwaliteit van leven voor mens en dier.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

- Ontwikkelen "groennorm" voor de gemeente als richtlijn in percentage groen ten opzichte van steen/bebouwing.
- Bevorderen van biodiversiteit moet daarbij een belangrijk criterium zijn.
- Breng in kaart hoeveel groen er nu is als vertrekpunt.

Stap 4: wanneer in de tijd

Korte termijn: meer groen waar meer co2 wordt uitgestoten (differentiatie per woonwijk).
Bijvoorbeeld: groene afbakening van Willem de Zwijgerlaan/ Groenwallen bij de Rijnland route.

Lange termijn: "groennorm" actief uitvoeren en realiseren.

Opnemen in leiden in cijfers.

Monitoren van ontwikkeling

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

- Woongenot neemt toe
- Betere luchtkwaliteit en minder co2 in de lucht
- Minder hittestress

Advies 3.5 Inleiding

Titel:

Co2 reductie moet het speerpunt zijn in het mobiliteitsbeleid

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

In de mobiliteitsvisie is co2 reductie momenteel geen thema.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Doel moet zijn dat er co2 gereduceerd wordt in toekomstige mobiliteitsadviezen.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Zie suboplossingen 3.5.1 t/m 3.5.5.

Stap 4: wanneer in de tijd

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Advies 3.5.1

Titel:

High five project rond basisscholen zorgen voor minder co2 uitstoot en hogere verkeersveiligheid.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Veel autoverkeer bij/van in de omgeving van basisscholen in de ochtend en middag in beeld brengen.

Gaat ten koste van verkeersveiligheid in dat gebied, zorgt voor co2 uitstoot en vermindert doorstroming overig verkeer wat leidt tot meer co2 uitstoot.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Ouders en kinderen stimuleren om auto te laten staan en lopend met de fiets naar school te gaan. Dit zorgt voor minder co2 uitstoot door deze ouders en kids.

Meer doorstroming voor overig verkeer.

En meer verkeersveiligheid.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Met het high five project.

Dit succesvolle project is al op meerdere plekken in het land uitgerold.

Wat houdt dat in? Gramfiction -> met slimme polsbandjes kunnen kinderen punten verdienen die ze kunnen ruilen voor prijzen. Op enkele plekken staan palen waar kinderen hun bandje kunnen scannen. Die palen zijn niet (goed) bereikbaar per auto.

Stap 4: wanneer in de tijd

Korte termijn: opzet van pilot project ism met 1e basisscholen.

Langere termijn: uitrol van alle basisscholen.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Opbrengsten: bewezen oplossing. Resultaten elders: 25% minder auto's rondom de scholen. In vlaanderen wordt met deze aanpak zelfs 30 tot 60% meer gefietst. Kosten: de prijzen worden in bestaande projecten betaald door de gemeente en provincie.

Advies 3.5.2

Titel:

Gratis CO2 neutrale shuttlebus.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Te veel verkeersstromen, ongescheiden verkeersstromen, ongereguleerde verkeersstromen.

Aantal bewoners groeit, infrastructuur groeit niet mee.

Minder doorstroom is meer uitstoot.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Verminderen co2 uitstoot.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Gratis shuttlebus zonder co2 uitstoot in combinatie met parkeerverzamelplekken aan de rand van de stad voor bereikbaarheid van de binnenstad.

Gebruik shuttlebus is ook voor inwoners die van ene plek naar andere plek in de stad willen.

Stap 4: wanneer in de tijd

Middellange termijn: shuttlebus in combinatie met parkeerfaciliteit buiten binnenstad. Bussen park omzetten naar co2 neutraal.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Kosten -> persoonlijk gemak / vrijheid.

Opbrengsten: betere luchtkwaliteit, verlaging co2 uitstoot, hogere fietsveiligheid, wandelveiligheid en leefbaarheid.

Advies 3.5.3

Titel:

Gratis + frequent ov

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Te veel verkeersstromen, ongescheiden verkeersstromen, ongereguleerde verkeersstromen.

Aantal bewoners groeit, infrastructuur groeit niet mee.

Minder doorstroom is meer uitstoot.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Verminderen co2 uitstoot.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Hogere frequentie co2 neutraal en gratis ov, inclusief watertaxi.

Stap 4: wanneer in de tijd

Lange termijn: watertaxi / tram mogelijkheden.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Opbrengsten: betere luchtkwaliteit, verlaging co2 uitstoot, hogere fietsveiligheid, wandelveiligheid en leefbaarheid.

Advies 3.5.4

Titel:

Betere doorstroom van auto's in de gemeente voor minder co2 en fijnstof uitstoot.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Te veel co2 / fijnstofuitstoot door gebrek aan doorstroom.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Verminderen co2 uitstoot / fijnstofuitstoot door betere doorstroom (meer veiligheid van de fietser en wandelaar).

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Beter gebruik maken van bestaande infrastructuur: bijvoorbeeld busbruggen openstellen in de spits.

Minder vaak bruggen openen voor pleziervaart.

Wegen onder spoorwegen om files te voorkomen en busviaducten toevoegen aan de stad.

Stap 4: wanneer in de tijd

Zsm gebruik maken bestaande infrastructuur / tijdssloten voor bestaande straten.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Minder co2 door minder auto's en meer fietsers / wandelaars.

Gezondheidswinst door minder fijnstof.

Leefbaarheid neemt toe: meer ruimte om gebruik te maken van groen alternatieven.

Advies 3.6

Titel:

Meer Leidenaren met een 100% groen energiecontract

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

nog niet alle bewoners in Leiden hebben een 100% groen energiecontract. De gemeente Leiden moet regie nemen om mensen te helpen overstappen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Uiteindelijk willen we ernaartoe dat zoveel mogelijk inwoners een 100% groen energiecontract hebben, zodat de algehele co2-uitstoot kleiner is.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeente kiest een pilotwijk waar naar verwachting veel winst te behalen is. Daar worden verschillende manieren getest om bewoners aan de moedigen om over te stappen. De effectiviteit van deze manieren wordt gemeten.

Stap 4: wanneer in de tijd

Op lange termijn worden deze beste manieren ook in andere wijken van Leiden toegepast.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Indien nodig subsidieert de gemeente overstapkosten. De overige kosten zijn afhankelijk van de intensiteit van de pilot.

Advies 3.7

Titel:

Privéverhuurders moeten meer bijdragen bij verduurzaming.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Verduurzamingskosten komen te vaak ten kosten van de huurders.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

De gemeenteraad stimuleert privéverhuurders aan de hand van regels om zelf de verduurzaming van hun huurwoningen te bekostigen. In de huidige woningmarkt zijn de kosten al hoog voor huurders. Verduurzaming moet geen extra kosten brengen voor de huurders.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeenteraad stelt regels op om dit te realiseren. Kosten van verduurzaming moet liggen bij de privéverhuurder.

Stap 4: wanneer in de tijd

Op korte termijn worden deze regels opgesteld. Deze moeten voor 2026 in werking worden gesteld. Op lange termijn worden hierdoor zoveel mogelijk huurhuizen verduurzaamd.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

De kosten liggen bij de privéverhuurders. Dit levert minder energieverbruik en co2-uitstoot in deze sector op.

Advies 3.8

Titel:

Leiden als collectieve warmte regisseur.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Te weinig keuze in aanbieders van collectieve warmte net aanbieders, waardoor risico op te hoge kosten voor de inwoners (vast recht, aansluitkosten). Dit geldt met name voor de zwakte schouder.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Wat wij willen dat de gemeente controle heeft over de betaalbaarheid en leveringszekerheid en zij niet afhankelijk is van monopolisten zoals bijvoorbeeld Vattenfall in het Stevenhof.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Om regie te houden op de kosten en levering zorgt de gemeente dat minimaal 51% van de aandelen van collectieve warmtenetten in publieke handen komt. Dit doet zij in de geest van de landelijke wet "collectieve warmte voorziening".

Stap 4: wanneer in de tijd

Korte termijn: de gemeente neemt voortrekkersrol in het publiek aanbieden van warmte, ambitie tonen in de regio.

Lange termijn: vast houden aan landelijk beleid "collectieve warmte voorziening".

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Kosten: zijn nog niet te overzien dit volgt uit de wet collectieve warmte.

Opbrengsten: grip op betaalbaarheid, geen langdurige monopolie op warmtenet aanbieders.

Advies 3.9

Titel:

Energiecentrale van Leiden verduurzamen

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

- Gas gestookt leidt tot co2 uitstoot.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

- We willen schonere energiebron waardoor centrale op termijn co2 vrij wordt.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

- Grondige renovatie van de energie centrale waardoor in combinatie met warmteling een warmte aanbod voor ieder huishouden beschikbaar wordt.

Stap 4: wanneer in de tijd

- Korte termijn (voorjaar 2025) plan van aanpak met realistisch tijdspad.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

- Opbrengst: schone warmte voor de hele stad.
- Co2 reductie 5-25% afhankelijk van omvang warmtenet.

4. Groen

Advies 4.1

Titel: Leiden leidend in vergroenen

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Leiden is in cijfers maar ook voor het gevoel een versteende stad. In de zomer kan dit zorgen voor hittestress. Groen is geen sterk beleidsdoel. Bij grote projecten wordt groen snel verdrongen. Bewoners koeren strijden voor meer groen in de leefomgeving bij projecten. De gemeentelijke visie over groen moet ambitieuzer geworden.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

1. De gemeente ontwikkeld een groennorm
2. De gemeente voert sterke regie over groen in projecten van bijvoorbeeld nieuwbouw en herinrichting. Een sterke regie van de gemeente over groen
3. De impact van vergroenen in de stad groter maken
4. Groen aanplanten dat CO2 het beste opneemt
5. Stimuleer biodiversiteit

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem (hoe willen we dat bereiken?)

1. De gemeente ontwikkelt een groennorm; maak daarbij onderscheid tussen recreatie- en biodiversiteitsgroen op werkniveau.
2. De stad vergroenen door middel van:
 - Verticaal groen aanbrengen (bijvoorbeeld aan de zijkanten van parkeergarages en flatgebouwen)
 - Tegels wippen in de straten
 - Particulieren stimuleren hun tuinen te vergroenen (d.m.v. verwijderen tegels)
 - Grotere boomspiegels en hogere bomen aanplanten

Stap 4: wanneer in de tijd

Korte termijn

Opletten met hoge CO2-uitstoot, meer groen creëren. Bijvoorbeeld groene afwerking Willem de Zwijgerlaan of een groene wal bij de Rijnlandroute

Lange termijn

Er komt meer groen in Leiden op basis van de opgestelde groennorm

De groennorm opnemen in *leidenincijfers.nl*; de groennorm is een groeिनorm

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Kosten: Meer groen

Baten: meer woongenot en een gezondere stad

**5. Buurtinitiatieven centraal
Faciliteren en stimuleren van inwonerscollectieven gericht op het verduurzamen en
besparen van energie**

Advies 5.1

Titel:

Elke wijk heeft een passende vorm van warmteopslag.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

In de zomer gaat veel warmte verloren en in de winter is er een warmtetekort. Met een passende vorm van warmteopslag kan het warmte overschot uit de zomer in de winter gebruikt worden. Hierdoor hoeft minder warmte actief opgewekt te worden.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Het doel is dat elke wijk een passende vorm van warmteopslag heeft.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeente Leiden gaat experimenteren met verschillende vormen van warmteopslag in de zomer en terug levering in de winter, bijvoorbeeld in de vorm van zand, zout, water of bodem. De warmteopslag moet gekoppeld worden aan een warmtenet. De gemeente zorgt voor voldoende draagvlak in de wijk en kijkt waar burgerparticipatie mogelijk is.

Stap 4: wanneer in de tijd

Op korte termijn start de gemeente met diverse proefprojecten. Op lange termijn wordt de opgedane expertise gebruikt voor het realiseren van warmteopslag passend bij elke wijk.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

De gemeente Leiden investeert en faciliteert bij het aanleggen van de nodige infrastructuur. Met de realisatie voorkomen we warmteverlies en verbruiken we minder andere vormen van energie.

Advies 5.2

Titel:

Pilots voor delen van stroom.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Steeds meer mensen verduurzamen met zonnepanelen. Bij het opwekken van stroom wordt op piekmomenten te veel opgewekt om zelf te kunnen gebruiken, waardoor er netcongestie optreedt. Het overschot kan alleen teruggeleverd worden aan de energieleverancier.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Het opwekken en delen van stroom wordt financieel mogelijk en aantrekkelijk gemaakt voor alle deelnemende partijen waardoor netcongestie wordt voorkomen. Het gebruik van lokaal opgewekte stroom is direct beschikbaar voor iedereen. Formele barrières worden weggenomen.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeente investeert in het aanpassen van de infrastructuur en ondersteunt lokale initiatieven voor pilots om de stroom te delen. Pilots als proefballon voor versoepeling van de huidige wet- en regelgeving. Zo wordt het gebruik van zonne-energie voor iedereen beschikbaar en wordt netcongestie voorkomen.

Stap 4: wanneer in de tijd

Op de korte termijn wordt gestart met de pilot. Op de lange termijn stroom delen mogelijk maken in heel Leiden.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Het vereist een investering van tijd en expertise van gemeente en wijkbewoners. Het vermindert netcongestie, vermindert afval van zonnepanelen en het vermindert verlies van stroom. Het levert meer sociale cohesie op en geen kostenverhoging voor individuele huishoudens.

Advies 5.3

Titel:

Burgerenergie benutten

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Er zijn in de gemeente Leiden prachtige (ideeën voor) burgerinitiatieven duurzaamheid. Burgers ervaren te weinig ondersteuning van de gemeente bij het initiëren van burgerinitiatieven duurzaamheid. Bovendien is er te weinig inzicht bij zowel burgers als gemeente hoe positief de impact kan zijn als burgerinitiatieven duurzaamheid uitgevoerd worden.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

We willen burgerinitiatieven duurzaamheid inzichtelijk maken en de resultaten borgen bij zowel gemeente als burgers.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Wij vinden dat er een portefeuillehouder burgerinitiatief duurzaamheid moet komen. Jaarlijks wordt bij de begrotingsbehandeling een rapportage opgeleverd waarin verslag over de gemelde burgerinitiatieven, welke gehonoreerd zijn en welke negatieve geadviseerd zijn met redenen. Waarom verslag gedaan wordt gedaan wordt. Wij willen dat de gemeente jaarlijks een bijeenkomst faciliteert waarbij burgerinitiatieven duurzaamheid uitgewisseld worden tussen de wijken om inspiratie, kennisdeling en samenwerking te bevorderen. Wij willen dat er jaarlijks tien succesvolle burgerinitiatieven duurzaamheid uitgedragen worden door de gemeente Leiden in dag en weekbladen en website.

Stap 4: wanneer in de tijd

Op korte termijn: Benoem een portefeuillehouder in het college tijdens de eerstvolgende raadsvergadering in 2024. Benoem een coördinator per wijk die aanspreekpunt wordt voor burgerinitiatieven duurzaamheid. Zorg ervoor dat in de begrotingsronde van 2024 een verantwoording afgelegd wordt over burgerinitiatieven. Zorg ervoor dat in 2024 en verder de tien succesvolste burgerinitiatieven duurzaamheid uitgedragen worden door de gemeente Leiden. Op lange termijn: Evalueer jaarlijks de burgerinitiatieven waarbij de portefeuillehouder uit het college, voorzitter is. Burgerinitiatieven duurzaamheid zorgen voor een actieve en positieve houding van gemeentebestuurders en ambtenaren en burgers.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Maak jaarlijks een bedrag van minimaal 100.000 euro beschikbaar voor burgerinitiatieven duurzaamheid. Op de lange termijn creëert dit draagvlak, op maat gesneden oplossingen en

kennisuitwisseling tussen de verschillende wijken. Deze betrokkenheid bevordert de democratie. Dit zorgt voor een versnelling van de energietransitie.

Advies 5.4

Titel:

Groot inzetten op kleinschalige warmtenetten.

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

We moeten van het gas af. Het huidige Leidsche warmtenet biedt geen keuzevrijheid. Ook wordt er restwarmte op lokaal niveau verspild. Deze restwarmte zou gebruikt kunnen worden, maar hier zijn nu geen netwerken voor.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Wij willen minder verspilling van warmte en restwarmte door gebruik te maken van lokale warmtebronnen (zoals restwarmte van ziekenhuizen en zwembaden, maar ook aquathermi en lokale warmteopslag). Met lokale kleinschalige warmtenetten houd je de kosten van de aanleg van netwerken lager (zie rapport TNO). Ook de kosten voor de eindgebruikers zijn hierdoor lager. Bovendien wordt de betrokkenheid van de burger vergroot.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

We willen dat de gemeente op wijkniveau het initiatief neemt voor het opzetten van kleinschalige warmtenetten. De gemeente kan hierbij gebruik maken van de adviezen uit het rapport "Energie door perspectief" (van o.a. TNO).

Stap 4: wanneer in de tijd

De gemeente moet zo snel mogelijk starten met het stimuleren van coöperaties ten behoeve van kleinschalige warmtenetten. Op de lange termijn kan iedereen die dat wil, meedoen aan een kleinschalig warmtenet.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Kleinschalige warmtenetten geven wijkbewoners meer invloed op de warmte-infrastructuur en leiden tot meer bewustwording. Kleinschalige warmtenetten leiden tot lagere kosten voor de afnemers.

6. Duurzaam wonen: Stimuleer eigenaren en voor regie en handhaaf richting verhuurders

Advies 6.1

Titel: Verduurzaming door woningcorporaties

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Het probleem is dat sociale huurders kunnen zelf niet veel doen. Woningcorporaties moeten meer doen om de woningen te verduurzamen.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Het doel is om sociale huurders mee te nemen in de energietransitie.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Bij de eerstvolgende prestatieafspraken tussen woningcorporatie en gemeente moet afgesproken worden om de energielabels om hoog te krijgen.

Stap 4: wanneer in de tijd

Kort termijn: Energielabels en verduurzaming moeten opgenomen worden in de prestatieafspraken
Lang termijn: de uitvoering en realisatie van deze afspraken voor 2030

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

De kosten: De investering in verduurzaming door woningcorporaties (isolatie en zonnepanelen)
Opbrengsten: Groenere energie, minder co2 en inclusievere energietransitie

Advies 6.2

Titel: Gemeente helpt bij energietransitie bij VVE's

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Het proces van verduurzaming is moeizaam bij VVE's.

Het gezamenlijk nemen van beslissingen door individuele eigenaren en woningcorporaties binnen de VVE komt niet van de grond.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

VVE's moeten in actie komen, omdat veel woningen onderdeel zijn van een VVE.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

De gemeente faciliteert en stimuleert VVE's actief. D.m.v. het aanbieden van een stappenplan voor verduurzaming en sturen van een coach naar VVE-vergaderingen.

Binnen de VVE's waar woningcorporaties deel van uit maken, dwingt de gemeente de woningcorporatie een actieve rol aan te nemen.

Daarnaast zorg te dragen voor 0-procent leningen voor eigenaren met een kleine beurs.

Stap 4: wanneer in de tijd

Per direct

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Kosten: De gemeente neemt de organisatiekosten opzich om een coach en stappenplan te realiseren.

Opbrengsten: 100% van de VVE woningen zijn verduurzaamd.

Advies 6.3

Titel: huurprijs koppelen aan energielabel

Stap 1: aanleiding/probleem in kaart brengen

Veel huurwoningen zijn niet duurzaam.

Stap 2: doelen/ambities opstellen

Eerlijk, betaalbaar en duurzaam huren. We willen een positieve en realistische prikkel voor verhuurder om te verduurzamen, zonder onhaalbare verplichtingen.

Stap 3: oplossingen aanbieden voor het probleem

Het implementeren van het principe (die de gemeente zelf moet invullen en de landelijke wetgeving in acht nemen). Het principe is dat de totale huur en het wooncomfort gelijk blijven voor de huurder, terwijl gelijktijdig de kale huur voor goed geïsoleerde huizen omhoog kan, waardoor de verhuurder de kans krijgt gedane investeringen terug te krijgen.

Dus: lage kale huur, hoge vaste lasten in slecht geïsoleerde huizen en hoge kale huur, lage vaste lasten in goed geïsoleerde huizen.

Stap 4: wanneer in de tijd

Op langer termijn willen we motivatie en inzicht in het goed isoleren van huizen door verhuurders.

Stap 5: Wat zijn de kosten en wat de opbrengsten?

Op kort termijn zijn de kosten voor de verhuurders om te isoleren, die ze op langer termijn terug kunnen verdienen.

Het levert ons verduurzaamde huizen en hoger wooncomfort op, zonder extra kosten voor de huurders.

